

1

2

3

1

Škorci in gnezdilnice

// Ivan Esenko

1: Načrt gnezdilnice

2: Gnezdilnica za škorce (*Sturnus vulgaris*) na domačem vrtu.
foto: Ivan Esenko

3: Z namestitvijo gnezdilnice za škorce boste spomladi skoraj zagotovo doživeli obisk in se spoznavali z njihovo pesmijo, obogateno z napevi drugih ptic pevk.
foto: Ivan Esenko

Škorci (*Sturnus vulgaris*) spadajo med najbolj zaželene sosedje na domačem vrtu. Posebno v času gnezdenja polovijo velike količine velikih žuželk, katere nam lahko krepko zagrenijo vrtnarsko veselje. Bramorji (*Gryllotalpa gryllotalpa*) so v obdobju odrasčajočih mladičev redno na njihovem jedilniku. Posamezni pari jih lahko vedno lačnim mladičem znosijo po več na dan. Seveda bramorji niso edine za vrtnarje neprijetne žuželke, ki prebivajo na naših vrtnih gredicah. Drugo poglavje so polži, ki jih škorci v jutranji rosi ali v deževnem vremenu iščejo v travi. Družabni škorci vam bodo v času oblikovanja parov in kasneje pri negi svoje mladeži nudili nepozabno predstavo, zato jih bo vesel tudi tisti, ki nima svojega vrta ali sadnega nasada. Ker to vrsto tako kot večino duplarjev tare pomanjkanje gnezdilnih mest, včasih spletajo gnezda v najbolj nemogočih kotičkih, ki jim ne nudijo prave varnosti. Mnogo takšnih zarodov klavrno propade v krempljih plenilcev ali pa jih ubije toplotni šok pod kovinsko streho kakšnega industrijskega obrata ipd.

Škorce lahko zelo enostavno privabimo v svojo sosesčino. Z namestitvijo gnezdilnice boste spomladi skoraj zagotovo doživeli obisk in se spoznavali z njihovo pesmijo, obogateno z napevi drugih ptic pevk. Gnezdilnica, v kateri so škorci v preteklih letih že gnezdili, bo obiskana že februarja. Običajno par vzgoji dva zaroda, ni pa nujno. Opazili boste, da bodo v iztrebkih mladičev drugega zaroda tudi pečke češenj, kajti drugo gnezdenje časovno sovпада z zorenjem češenj. Sadna prehrana jim je zgolj dodatek. Škorci lahko gnezdiijo tudi v rahlih kolonijah (v našem sadovnjaku je hkrati gnezdilo šest parov). Če se bo v okolju z več gnezdečimi pari pojavil plenilec, bodo zagnali preplah vsi in kot eden z glasnimi klici opozarjali na nevarnost, vse dokler ta ne bo prenehala. Kadar bodo iz katere izmed

gnezdilnic v svet poleteli mladiči, jih bodo k letenju glasno vzpodbujali tudi drugi tam gnezdeči pari.

Gnezdilnico za škorce lahko izdelamo iz desk ali iz kosa naravnega dupla, kateremu smo pritrčili dno in strešico. Les za izdelavo gnezdilnice naj bo smrekov in neobdelan, strešno deščico pa pritrđimo tako, da jo lahko jeseni dvignemo, zato da bomo lahko počistili notranjost. Ostanke gnezd jeseni odstranimo zaradi zajedalcev in zato, da prostornina gnezdilnice naslednjo pomlad ne bo premajhna. Prostornina gnezdilnice naj znaša vsaj tri litre, vhodna odprtina s premerom 45 mm pa naj se nahaja približno 3 cm pod vrhom. Gnezdilnico namestimo na drevo vsaj tri metre visoko. Če se v okolju nahaja veliko domačih mačk, ovijemo v naši prsni višini okoli drevesnega debla vsaj pol metra širok pločevinast pas, ki bo mačkam preprečil plezanje. Pozorni moramo biti tudi na kuno belico (*Martes foina*), ki je spretna plezalka in se lahko po vejah pretihotapi na drevo tudi s sosednjega drevesa.

Delo štajerske sekcije

// Dejan Bordjan

Lanskega decembra se nas je na pohorski Glažuti zbralo 18 zagnanih ornitologov, da tako kot že vrsto let do sedaj strnemo vtise preteklega leta. Tokratno druženje je bilo popestreno tudi z zanimivim predavanjem Matjaža Kerčka o Ugandi. Med opazovanjem slik iz Afrike smo vsak pri sebi premlevali, koliko dela smo opravili v letu 2007:

Največja akcija sekcije, ki predvsem od nas zahteva veliko udeležbo in velik vložek energije, je akcija z imenom Čigra. Akcija je v danih razmerah nujno potrebna za ohranitev navadne čigre (*Sterna hirundo*) in rečnega galeba (*Larus ridibundus*). Čigra je namreč z regulacijami Drave izgubila možnosti za gnezdenje v naravnem okolju, zato ji z

veliko truda vzdržujemo nadomestni habitat. Enak nadomestni habitat k sreči ustreza tudi rečnemu galebu, ki pri nas prav tako nima več naravnih gnezdišč. Da bi ohranili populaciji teh dveh ptic v severovzhodni Sloveniji, moramo vsako leto pregledati splave v ormoških lagunah in jih po potrebi popraviti, kar pa ni lahka naloga. Kljub močni volji in velikem vložku dela lahko kolonija propade zaradi prenizke gladine vode v bazenih. Na Ptujskem jezeru vsako leto očistimo ploščadi, ki so z nizko ograjo opremljeni podstavki daljnovidov. Na teh ploščadnih z ročnim orodjem odstranimo vse, kar so na ploščad nanesle ptice. Predvsem doprinos kormoranov (*Phalacrocorax carbo*) je zelo smrdeč. Naslednja zgodba se odvija na malem ptujskem otoku, ki se čez poletje povsem zaraste. Na tem otoku pridejo v poštev motorna žaga, kramp in motika. Kljub manjši skupini ljudi tam kaj hitro opravimo delo. Zadnjih nekaj let pa nas na Ptujskem jezeru čaka še veliki otok, ki pa je ogromen in zaraščen z dva metra visokimi rastlinami, ki tvorijo neprehođen splet steblik. Z dvema prenosnima kosilnicama, s posodami bencina in z veliko ekipo se gara do poznega popoldneva.

Akcija iz leta 2006 je bila uspešna, saj je gnezdilo 283 parov rečnih galebov, 92 parov navadnih čiger in en par črno glavega galeba (*Larus melanocephalus*). Ali je bila akcija uspešna tudi lani, pa bo pokazal šele čas! Pomembno akcijo predstavlja tudi aprilsko čiščenje sten za breguljko (*Riparia riparia*), kjer je skupina trinajstih ljudi lani očistila več kot sto metrov dolgo peščeno steno.

Kljub odmevnosti pa »visokoenergetske akcije« predstavljajo manjši del aktivnosti sekcije. Večji del so namreč različni popisi. Svoj delež prispevamo s popisom gnezdilke za novi ornitološki atlas, popisom pogostih ptic kmetijske krajine, januarskim štetjem vodnih ptic (IWC) in popisom belih štorcelj (*Ciconia ciconia*). Kot sekcija z dolgotrajnim stažem imamo kar nekaj svojih popisov. V lanskem letu, ki mu lahko rečemo tudi leto sov, smo na Dolenjskem in v Beli krajini našli pet parov pegastih sov (*Tyto alba*), v Celjski kotlini z okolico smo proti pričakovanjem potrdili štiri pare velike uhariče (*Bubo bubo*), na Goričkem pa sto parov velikih skovikov (*Otus scops*), ki nakazujejo upad populacije. Lani smo med že osmim zimskim popi-

som velikih srakoperjev (*Lanius excubitor*) prešteli med 30 in 35 osebkov. Temu je sledil še popis triintridesetih mokožev (*Rallus aquaticus*). Svojo pomoč smo ponudili tudi kolegom čez mejo in za IWC popisali še Dravo od meje do akumulacijskega jezera Donja Dubrava, kjer smo prešteli vrtoglavih 39.171 osebkov triintridesetih vrst.

Štajerska sekcija pokriva veliko mednarodno pomembnih vodnih teles. Naša naloga je, da spremljamo, kaj se na njih dogaja. Tako smo v lanskem letu nadaljevali s spremljanjem vodnih ptic na zadrževalniku Medvedce in pričeli s podobno akcijo še na Ormoškem in Ptujskem jezeru ter v ormoških lagunah.

Letos je spet novo leto in čakajo nas nove akcije, ki so vsako leto bolj potrebne in jih je vsako leto več. Člani štajerske sekcije se bomo z njimi spoprijeli po svojih najboljših močeh.

29. redni letni zbor članov DOPPS

// Urša Koce

Člani DOPPS smo se tokrat zbrali na Dan žena, 8. 3. 2008, v Srebrnem salonu Grand hotela Union v Ljubljani. Na letošnji skupščini smo poleg pregleda društvenega dela volili tudi nove temeljne organe, ki bodo vodili društvo v prihodnjih dveh letih.

Skupščino je odprl tedanji predsednik, Damijan Denac, namesto uvodnega govora pa je članom pripravil presenečenje – ogled kratkega dokumentarnega filma o Naravnem rezervatu Škocjanski zatok. Ob tem se je še posebej zahvalil ekipi Škocjanskega zatoka za predano delo in sadove tega dela, ki smo jih lahko občudovali tudi v predstavljenem filmu.

Skupščina se je nadaljevala s poročilom o delovanju društva v letu 2007. Direktor Andrej Medved je s sodelavci predsta-

1: Pomembna akcija Štajerske sekcije je aprilsko čiščenje sten za breguljko (*Riparia riparia*).
foto: Branko Brečko

1

1: Člani DOPPS-a smo se za letošnje skupščino zbrali na Dan žena, 8. 3. 2008, v Srebrnem salonu Grand hotela Union v Ljubljani.
foto: Peter Legiša

2: Priznanje Aviana za izdatno nesebično pomoč pri vzpostavitvi in začetkih upravljanja Naravnega rezervata Škocjanski zatok je prejel Deželni naravni rezervat izliv Soče (na sliki).
foto: Kajetan Kravos

vil delo pisarne, prostovoljno regionalno delo pa so nam orisali predsedniki sekcij. Kot posebna vseslovenska sekcija DOPPS so se predstavili mladi člani društva. Predstavitve so nas prepričale, da je bilo v preteklem letu opravljenega res veliko dela, ki je dalo tudi vidne sadove. V večini projektov so sodelovali številni prostovoljci, ki so poleg zaposlenih v pisarni temelj delovanja društva. Projekt, ki brez prostovoljcev ne bi bil izvedljiv, je vsakoletno spremljanje ptičjih populacij – monitoring. V preteklem letu so bili v sklopu monitoringov uspešno opravljeni trije obsežni popisi ptic: popis izbranih varovanih vrst v SPA (Natura 2000 območja), zimsko štetje vodnih ptic (IWC), na novo zastavljeni vsakoletni popis pogostih ptic kmetijske krajine (FBI), nadaljevali pa so se tudi popisi za Novi ornitološki atlas Slovenije. Napravljenih je bilo tudi več ciljnih varstvenih raziskav ptic, denimo raziskava ekologije vrtnega strnada (*Emberiza hortulana*) na Krasu, popis velikega skovika (*Otus scops*) in čuka (*Athene noctua*) na Krasu, vpliv daljnovidov na veliko uharico (*Bubo bubo*) in vpliv paše na združbo traviščnih ptic na Podgorskem krasu. Nadaljevalo se je tudi upravljanje z dvema naravnima rezervatoma – Škocjanski zatok in Iški morost. V prvem so bila dokončana renaturacijska dela, v obeh pa je bila urejena tudi opazovalna pot za obiskovalce. Društvo je uspešno izdajalo in razvijalo periodiko, reviji Acrocephalus in Svet ptic, dobilo je novo spletno stran www.ptice.si in poskrbelo za izobraževalne aktivnosti. Mladi so svoje ornitološko znanje poglobljali na dveh taborih (Škocjanski zatok in Rakov Škocjan) ter se z raziskovalnimi nalogami pomerili na ponovno obujenem Srečanju mladih ornitologov Slovenije. Drugi člani in ljubitelji ptic in narave so se izobraževali na številnih predavanjih in izletih po vsej Sloveniji, med drugim na tradicionalnem in vselej dobro obiskanem Mednarodnem dnevu opazovanja ptic v oktobru.

Navzoči smo se lahko prepričali o tem, da so regionalne sekcije, torej ljudje, ki so s srcem predani prostovoljnemu delu v korist narave, pomembno gonilo društvenega dela. Skupaj s pisarno so nekakšen par društvenih peruti. Primorci so v prvem letu svojega delovanja uspešno opravili številne popise, med katerimi za pomembnejše štejejo monitoring Renških glinokopov, popis čuka in velikega skovika na Krasu in sodelovanje pri že omenjenih vsesloven-

skih popisih, kjer so tudi pomemben organizacijski člen v svoji regiji. Štajerska sekcija se poleg takšnih popisov odlikuje tudi po številnih tradicionalnih varstvenih akcijah, ki so jih uspešno opravili v tem letu: denimo čiščenje gnezdilnih sten za breguljke (*Riparia riparia*) na Dravi in čiščenje otoka na Ptujskem jezeru za navadne čigre (*Sterna hirundo*) in rečne galebe (*Larus ridibundus*). Uspešno so izvedli tudi popis belih štokeljev (*Ciconia ciconia*), velikih uharic, pegaste sove (*Tyto alba*), velikega srakoperja (*Lanius excubitor*)... Njihovo predano delo v svoji regiji je pripeljalo tudi do potrditve, da zadrževalnik Medvedce ustreza kriterijem IBA (mednarodno pomembno območje za ptice). Zaradi bolezni njunih predstavnikov poročil o delovanju Ljubljanske in Notranjske sekcije na skupščini žal ni bilo. Svoje delo pa je predstavila tudi mladinska sekcija, ki se aktivno povezuje prek elektronske skupine »doppsmladi«, ima svojo spletno stran, se srečuje na ornitoloških taborih in zvesto skrbi za skupne izlete, akcije in raziskovalne vikende.

Da je društvo delovalo dobro in je usmerjeno navzven, potrjujejo tudi številne objave v medijih (blizu 1.000), in velika večina teh objav je imela pozitivno sporočilo. Pisarna je skrbela tudi za razvojne aktivnosti društva in nadaljevala redno sodelovanje z mrežo ornitoloških organizacij BirdLife International ter s sponzorji (Mobitel, Grand hotel Union). Poenostavila in racionalizirala je finančno poslovanje, uredila pravni status pisarne.

Društvo je po poročilu Nadzornega odbora poslovalo v skladu s sprejetim programom, finančna sredstva pa so bila porabljena namensko in varčno. Odbor je ugotovil, da je poslovanje in delovanje društva v letu 2007 potekalo v skladu s statutom, kodeksom in interesi društva in članstva. Največ prihodkov (skoraj polovica) je bilo iz dotacij EU, četrtina iz dotacij Republike Slovenije, nekaj manj od trženja storitev, drugo (manj kot desetina) iz sponzorstev, članarin in donacij. Polovica odhodkov je bila porabljena za delovanje društva, nekaj manj za varstvo narave (večinski delež so bile naložbe v oba rezervata), ostalo pa za izdajanje periodike in izobraževanje. (Izobraževanje je v veliki meri vključeno v segment »varstvo narave«.)

Po poročilih o delu društva so sledile volitve novih organov društva. Damijan Denac je navzočim povedal, da ne

2

bo ponovno kandidiral za predsednika, saj mu številne obveznosti ne omogočajo predanega predsedovanja. Kot kandidata je predlagal g. Rudija Tekavčiča, ki je pred leti že predsedoval društvu in je bil eden od ustanovnih članov društva ter ima bogate vodstvene in poslovne izkušnje. Damijan Denac je sprejel mesto podpredsednika društva. Oba kandidata sta bila sprejeta soglasno. Zbor članov je z večino glasov sprejel tudi novi Upravni odbor, v katerega so bili izvoljeni člani društva, ki so se s svojim delom v preteklosti že izkazali kot ljudje, ki delujejo v interesu društva. To so: Dare Fekonja, Jernej Figelj, Urša Koce, Tanja Šumrada, Aleš Tomažič, dr. Al Vrezec. Poleg njih so člani Upravnega odbora še predstavniki regionalnih sekcij (Dejan Bordjan – štajerska, Leon Kebe – notranjska, Aljaž Rijavec – severnoprimorska, Vojko Havliček – ljubljanska) in predstavnik pisarne (Borut Mozetič). Sprejet je bil tudi Nadzorni odbor v nespremenjeni sestavi: dr. Tatjana Čelik, dr. Peter Legiša (predsednik), Bojan Marčeta in dr. Tomi Trilar.

Tako kot vsako leto je društvo podelilo dve priznanji, Aviana in Zlati legat. Priznanje Aviana za izdatno nesebično pomoč pri vzpostavitvi in začetkih upravljanja Naravnega rezervata Škocjanski zatok je prejel Deželni naravni rezervat izliv Soče, v njegovem imenu pa ga je prevzel Kajetan Kravos. Izmed treh nominiranih del je priznanje Zlati legat prejel Damijan Denac za izvorni znanstveni članek z naslovom: »Resource-dependent weather effect in the reproduction of the White Stork *Ciconia Ciconia*.« Članek, ki je bil leta 2006 objavljen v mednarodno priznani znanstveni nizozemski reviji Ardea, kompleksno obravnava vplive okoljskih dejavnikov na gnezditve bele štoklje pri nas. Komisija za Zlati legat je v obrazložitvi izbora zapisala: »Gre pravzaprav za prvo objavljeno slovensko ornitološko delo v mednarodni znanstveni reviji na podlagi volontersko zbranih podatkov, kar daje delu še posebno vrednost. Delo je tako dokaz, da je mogoče z dobro načrtovano in koordinirano akcijo tudi delo prostovoljcev oplemeniniti z objavo v znanstveni reviji najvišjega ranga.«

Tudi sama sem doživela veliko presenečenje, ko mi je Damijan Denac v imenu društva v zahvalo za triletno prostovoljno uredniško delo pri reviji Svet ptic izročil sliko Jurija Mikuletiča z motivom para malih deževnikov. Naj se še

3

enkrat zahvalim za to lepo priznanje, ki me vsak dan spominja na prvo samostojno raziskovalno delo, ko sem preučevala ekologijo te zanimive vrste pobreznika. Ob koncu skupščine je sledil kratek kongresni del, v katerem je šest članov društva predstavilo strokovno in znanstveno ornitološko delo, ki so ga sami ali s sodelavci opravljali v preteklem letu: monitoring ptic kmetijske krajine (Luka Božič), popis postovk (*Falco tinnunculus*) v Ljubljani (Jurij Hanžel in Tanja Šumrada), monitoring ujed na Volovji rebri (Tomaž Jančar), spomladanska selitev repaljščic (*Saxicola rubetra*) v Črni gori (Urša Koce), vrtni strnad (Mararten de Groot). Vrhunec kongresnega dela pa je bila še ena filmska projekcija, tokrat dokumentarni film avtorja Kajetana Kravosa o Deželnem naravnem rezervatu izliv Soče. Navzoči smo lahko uživali ob čudovitih posnetkih ptic in drugih živali iz rezervata, s katerimi je avtor ujel košček njihovega življenja ter nam z izjemnim čutom za lepoto segel globoko v srce. Verjetno bi se vsi navzoči strinjali z menoj, da ob tako neposredno izpričani lepoti izginejo vsi morebitni dvomi o tem, ali se delo v korist ptic in narave »splača«.

Predstavitve novega Upravnega odbora društva

// uredila Petra Vrh Vrezec

Naj vam ob izvolitvi novih temeljnih organov društva na kratko predstavimo že poznane člane Upravnega odbora, novega predsednika, nove člane in članice pa spoznajmo malce podrobneje.

RUDOLF TEKAVČIČ – novi predsednik DOPPS

Izobrazba: grafik-tiskar
Zaposlitev: 35 let v tiskarni Tone Tomšič, zadnjih sedem let v tiskarni Schwarz
Področje delovanja: zadnjih 16 let kot komercialni direktor

3: Damijan Denac je prejel priznanje Zlati legat za izvorni znanstveni članek z naslovom: »Resource-dependent weather effect in the reproduction of the White Stork *Ciconia ciconia*.« Članek je bil leta 2006 objavljen v mednarodno priznani znanstveni nizozemski reviji Ardea.
foto: Tone Trebar